

NÄYTELMIEN
KEHITTELY &
KIRJAILIJANTYÖN
TUKEMINEN

Kokoelma Uuden näytelmän
ohjelman kirjailijaohjelman
havaintoja ja työvälineitä.

Uuden näytelmän ohjelma UNO
(2016–2022) oli Teatteri 2.0:n
käynnistämä hanke suomalaisen
näytelmäkirjallisuuden edistämiseksi.

UUDEN

NÄYTELMIÄN

OHJELMA

UNO-EXIT II
Maaliskuu 2022

UNO-EXIT II

Näytelmien kehittäminen ja kirjailijantyön tukeminen

Uuden näytelmän ohjelma UNO (2016–2022) oli Teatteri 2.0:n käynnistämä hanke suomalaisen näytelmäkirjallisuuden edistämiseksi.

UNO-EXIT-julkaisusarja esittelee hankkeessa tehtyä työtä. Tähän sarjan toiseen osaan on dokumentoitu UNOn kirjailijaohjelman toteutusta ja kehittämistyössä hyödynnettyjä työvälineitä.

Aineiston toimittaja on UNOn johtaja Saara Rautavuoma. Kirjailijaohjelmassa tehdyn työn dokumentointiin ovat osallistuneet myös UNOn dramaturgit Elina Snicker ja Paula Salminen.

Julkaisija:

Teatteri 2.0 / Uuden näytelmän ohjelma (Kulttuuri- ja teatteriyhdistys Kaksikko ry)

© 2022 UNOn tekijät

Työvälineet (s. 11–23) on julkaistu [CC BY 4.0](#) -lisenssillä.

Tiedot UNOn kirjailijaohjelmaan osallistuneista kirjailijoista ja näytelmistä:

UNO-EXIT I – Näytelmät & kirjailijat

Lisää tietoa UNOn työstä näytelmien kehittämisestä ja kirjailijatyön tukemiseksi löytyy hankkeen loppujulkaisusta (ilm. toukokuu 2022).

UNOn julkaisut löytyvät

Teatterin tiedotuskeskus TINFO:n sivuilta

SISÄLTÖ

UNO Kirjailijaohjelma	3
UNOn tukimuodot	4
Havainnot näytelmien kehittämisestä ja kirjailijatyön tukemisestä	8

TYÖVÄLINEET

Kehittelytyöpajat	11
Kirjailijan ja dramaturgin yhteistyö	14
Kirjailijahaku & UNOn hakuopas	16

YHTEYSTIEDOT & UNO-JULKAISUT	24
------------------------------	----

UNO Kirjailijaohjelma 2017–2021

UNOn kirjailijaohjelma tuki uusien näytelmätekstien syntyä sekä näytelmäkirjailijoiden taiteellista ja ammatillista kehitystä.

Kirjailijaohjelman toteutuksesta ja kehitystyöstä vastasivat UNOn dramaturgit Elina Snicker ja Paula Salminen yhdessä UNOn johtajan Saara Rautavuoman kanssa. Ohjelma toimi vuorovaikutuksessa ammattiteattereiden ja teatterialan muiden toimijoiden muodostaman UNOn Verkoston kanssa.

Vuosina 2017–2021 toteutettiin neljä ohjelmasykliä, joista kussakin oli mukana 4–5 kirjailijaa. UNOn kirjailijaohjelmaan osallistui yhteensä 19 näytelmäkirjailijaa.

UNOn kirjailijaohjelmassa huomio kohdistettiin näytelmäkirjallisuuden alkutuotantoon, kirjailijan työhön uuden teoksen kirjoittamiseksi. Ohjelmassa vaalittiin eri kirjoitusprosessien omalakisuuksia ja pyrittiin vastaamaan kirjailijoiden tarpeisiin niihin liittyen. UNOn tavoitteena oli tarjota kirjailijoille kannustava ympäristö, jossa saattoi uskaltautua tuntemattomillekin poluille.

UNOn työllä tavoiteltiin myös laajemmin kaikkia näytelmäkirjailijoita ja näytelmäkirjallisuutta hyödyttäviä vaikutuksia. Toimintaan sisältyi kaikille näytelmäkirjailijoille ja alan opiskelijoille suunnattuja yhteisiä tilaisuuksia ja työskentelyjä.

UNO toimi monivuotisena kehittäjälaboratoriona sen tutkimiselle, miten näytelmän kirjoittamista ja ammatissa toimivien näytelmäkirjailijoiden taiteellista ja ammatillista kehitystä voidaan tukea. Kirjailijaohjelmaa ja sen työmuotoja kehitettiin koko hankkeen ajan. Tarkennuksia tehtiin osallistujilta saadun palautteen ja UNOn omien havaintojen pohjalta.

Residenssi & Hautomo

UNOn kirjailijaohjelmassa oli kaksi eri painotusta – Residenssi ja Hautomo. Ne oli suunnattu urallaan eri vaiheissa oleville näytelmäkirjailijoille, ja ohjelmien tukikokonaisuudet poikkesivat osin toisistaan. Osallistujat valittiin avoimien hakujen kautta. *Lisätietoa kirjailijahakujen toteuttamisesta ks. s. 16.*

UNO Residenssi

– Itsensä kirjoittaminen uudelle tasolle

Residenssi tuki kokeneiden, uransa keski- vaiheessa olevien ammattikirjailijoiden taiteellista kehitystä ja uuden näytelmän kirjoitustyötä. Työskentely saattoi tarkoittaa esim. näytelmän kirjoitustyöhön liittyvän idean jatkokehittämistä, itselle uuden genren haltuun ottamista, tekstiin liittyvää tutkimustyötä tai aiemmin käynnistyneen työn loppuun saattamista. UNOssa oli mahdollisuus keskittyä taiteelliseen työhön tuotantopaineista vapaissa olosuhteissa (mikäli kirjailija näin toivoi). Residenssiin ei sisällynyt työtilaa.

Residenssissä aloitti 3–4 uutta kirjailijaa vuosittain (2017–2020).

UNO Hautomo

– Noviiisitikipaketti

Hautomo tuki näytelmäkirjailijauransa alkuvaiheessa olevan kirjailijan oman taiteellisen erityislaadun löytymistä ja ammatillista kehitystä. UNO tarjosi apua keskeneräisen näytelmän kehittelyyn ja ammattinäytelmäkirjailijan uran vauhdittamiseen. Hautomossa kirjailija sai tukea kirjoitustyöhön UNOn dramaturgilta ja pääsi kehittämään osaamistaan yhdessä kokeneiden kollegojen kanssa. UNOsta kirjailija sai välineitä omaan työhön, verkostoja muihin tekijöihin sekä kontakteja näytelmiä tuottaviin tahoihin. Hautomossa kirjailijoille tarjottiin myös ammatillista mentorointia tarpeen mukaan.

Hautomossa aloitti kaksi uutta kirjailijaa vuosittain (2017–2019). Hautomoa ei toteutettu enää vuosina 2020–2021.

UNON TUKIMUODOT

UNOn kirjailijaohjelma muodosti tukirakenteen itsenäiselle kirjailijatyölle UNOon osallistumisen ajaksi.

Kirjailijoille tarjottuja tukimuotoja:

- Taloudellinen tuki taiteelliseen työskentelyyn (vain Residenssissä)
- Yhteistyö kirjailijan itse valitseman lukevan dramaturgin (Residenssi) tai UNOn dramaturgin (Hautomon) kanssa.
- ”Kirjailijavuosikurssin” yhteiset tapaamiset (vähintään yksi kerta kunkin kirjailijan oman tekstin äärellä)
- Tekstien kehittälytöpajat (useita erilaisia toteutusmuotoja)
- Näytelmästä lukudraaman/-otteen tai demon valmistaminen yleisölle
- Tutustumismatkat Verkoston teattereihin ja esityskatselmukselle (sis. näihin liittyvät matka- ja pääsylippukulut)
- Näytelmien ja kirjailijoiden esittely ammattilaisille (mm. tekstin tuotantoon etenemisen tukemiseksi ja kirjailijan uran edistämiseksi)
- Ammatillinen mentorointi, tukea kirjailijan ammattiin liittyvissä kysymyksissä (erityisesti Hautomossa)
- Kirjailijakohtaisesti tarpeiden mukaan räätälöity muu tuki, esim. tekstin taustatyöhön liittyvän asiantuntijan käyttö tai materiaalihankintoja (vain Residenssi)
- UNOon osallistumisesta aiheutuvien välittömien kulujen korvaaminen (mm. matkakulut yhteisiin tapaamisiin kotipaikkakunnan ulkopuolella)
- Optio täydentää omaa tukikokonaisuutta osallistumalla muuhun UNOn toimintaan (ammatilliset työskentelyt, seminaarit, verkottumistapaamiset jne.)

Hankkeen alussa kirjailijoille tarjottu tukikokonaisuus oli tarkoituksella hyvin laaja. Kehitystyön edetessä sitä rajattiin ja tarkennettiin. Palautteiden ja käytännön kokemusten kautta havaittiin mikä auttoi kirjailijoita, ja tehtiin valintoja, mihin erityisesti kannatti kohdentaa resursseja.

Tukikokonaisuutta räätälöitiin kirjailijakohtaisesti. Tässä huomioon otettiin kirjailijoiden omat työtavat ja kehiteltävien teosten työvaihe.

Kirjailijaohjelman kesto

Alun perin kirjailijaohjelman sykli suunniteltiin vuoden mittaiseksi. Valittu kesto todettiin kesken pilottivuoden kuitenkin liian lyhyeksi aikaa vievän näytelmäkirjoitusprosessin tukemiseksi. Siksi ohjelmaa pidennettiin 1,5 vuoteen. UNOn eri ”vuosikurssit” menivät siten jatkossa aina puolen vuoden ajan päällekkäin uuden ryhmän aloittaessa kalenterivuoden alusta ja edellisen jatkaessa vielä kevään yli.

Viimeisen 2020–2021 ohjelman alkuun lisättiin vielä puolen vuoden orientaatiojakso (*ks. lisätietoja s. 19*). Näin pystyttiin aiempaa paremmin reagoimaan ohjelmaan valittujen kirjailijoiden tarpeisiin ja räätälöimään toteutusta niin, että se palvelisi juuri näitä osallistujia. Myös ryhmän muodostumisen ja keskinäisen luottamuksen rakentumisen käynnistäminen ennen varsinaisen yhteistyön alkua oli yksi orientaatiojakson tarkoituksista.

Yksilölliset raamit ja tavoitteet UNO-yhteistyön ajalle

UNOssa työstettävät näytelmät saivat olla missä tahansa työvaiheessa, eikä niiden tarvinnut valmistua UNO-yhteistyön aikana. Kirjailijan työ ohjelman aikana eteni itse asetettujen tavoitteiden ja työsuunnitelman mukaisesti. Tavoitteellinen kehitysote omaan työhön korostui viimeisellä kirjailijaohjelmakerroksella.

Jokaisen UNO-kirjailijan kanssa järjestettiin yhteistyön aloitustapaaminen, jossa kerrottiin kirjailijaohjelmasta. Yhdessä hahmoteltiin mahdollisia

kehittelytuen tarpeita, sen alustavia työmuotoja sekä keskusteltiin kirjailijan teoksesta, sen työvaiheesta sekä sen hetkisestä ajatuksesta, miten työ voisi edetä ohjelman aikana. Tähän aloitustapaamiseen osallistuivat kirjailija, UNOn dramaturgi ja johtaja.

Rahoitus työskentelyyn

Residenssissä kirjailijat saivat UNOlta rahoitusta työskentelyyn. Rahoitus oli vuosina 2017–2019 Koneen säätiön 4kk työskentelyapuraha (9.600e/kirjailija) ja vuosina 2020–2021 palkkaa (8.100e/kirjailija). UNOn tuki oli tarkoitettu yhdeksi osaksi kirjailijan kokonaisrahoitusta uuden teoksen kirjoittamiseen.

Hautomoon ei sisältynyt rahoitusta kirjailijalle. Ratkaisu juonsi juurensa UNOn alkuperäisen rahoituksen raamitukseen, jolloin toteutukseen kaavailtiin pelkkää Residenssi-ohjelmaa. Samoilla resursseilla onnistuttiin kuitenkin hyödyttämään laajempaa kirjailijajoukkoa.

Lukeva dramaturgi

UNOssa kirjailijan oli mahdollista saada käyttöönsä henkilökohtainen lukeva dramaturgi, jolla oli työhön käytettävissä 100–150 tuntia.

UNOssa dramaturgisen työn hyödyntäminen liittyy laatuun. Lukeva dramaturgi on kirjailijalle luotettava kansakulkija ja tärkeä henkinen resurssi. Hän voi esimerkiksi toimia teoksen muistina, palauttaa kirjailijan tekstin ytimen ja lähtökohtien äärelle, jos kirjailija on hukassa prosessinsa keskellä. Dramaturgi luo työlle konkreettista olosuhdetta esimerkiksi raamittamalla työtä yhdessä kirjailijan kanssa.

UNO tuki kirjailijan ja dramaturgin yhteistyön käynnistymistä, työtavoista työpari sopi keskenään. Dramaturgeille järjestettiin myös vertaistapaamisia.

UNOssa kehitetty työväline lukevan dramaturgin ja kirjailijan yhteistyöhön ks. s. 14.

Kirjailijatapaamiset

UNOn kirjailijaohjelman punainen lanka olivat ”kirjailijavuosikurssin” yhteiset tapaamiset. Jokainen sykli alkoi ja päättyi yhteisellä tapaamisella. Näiden välissä oli yhteisiä hetkiä 1–2kk välein, yhden kirjailijaohjelmasyklin aikana yhteensä 8–12 tapaamista.

Tapaamiset kestivät 3–4 tuntia kerrallaan. Useimmiten tilanteen veti UNOn dramaturgi, myös johtaja oli usein läsnä. Pääosin kirjailijaryhmä kokoontui ohjelmassa kehiteltävien tekstien äärelle. Keskenkäisiä tekstejä luettiin ääneen ja niistä keskusteltiin yhdessä. Kollegiaalisia hetkiä hyödynnettiin myös ammatillisten kysymysten käsittelyyn.

Jokaiselle UNO-kirjailijalle taattiin kirjailijaohjelman aikana mahdollisuus vähintään yhteen tapaamiseen oman keskenkäisen tekstin äärellä. UNOn dramaturgi keskusteli erilaisista toteutusvaihtoehdoista kirjailijan ja hänen lukevan dramaturginsa kanssa, jotta tapaamisesta olisi mahdollisimman suuri hyöty kirjailijalle. Kirjailijatapaamisissa keskustelua tuki se, että lähes kaikki UNOon osallistuneet kirjailijat olivat saaneet dramaturgin koulutuksen, jolloin kirjailijoista muodostui ammattimainen ”dramaturgi-aatti”. Tämän merkitystä tekstien kehitylle ei oltu osattu suunnitteluvaiheessa ennakoita.

Tapaamisen vetäjän rooli oli tärkeä. Hän fasilitoi koko tilannetta ja tuki sen toteutumista tarkoituksen mukaisella tavalla sekä moderoi keskustelua.

Oman vuosikurssin jäsenten ja kirjailijan oman lukevan dramaturgin lisäksi muita henkilöitä oli tapaamisissa vain kirjailijan pyynnöstä. Kirjailijapiirin keskinäinen luottamus sekä ryhmän oma keskustelukulttuuri olivat keskeisiä edellytyksiä keskenkäisten tekstien äärellä järjestettävien tapaamisten toimivuudelle.

UNOn tekstityöpajan toteutuksen kuvaus ks. s. 11–12

Tekstien kehittelytyöpajat

Näytelmien kehittämisessä hyödynnettiin erilaisia työpajamuotoja, joissa kesken-eräisten tekstien ääreille pääsivät kirjailijoiden lisäksi muutkin teatterin ammattilaiset. Eri ammattiryhmien katsetta käytettiin peilauspintana, tuottamaan uutta tietoa tekstistä. Työskentelyt keskittyivät joko lukemiseen ja yhteiseen keskusteluun tai tekstin testaamiseen näyttämöllä. Työpaja myös saattoi päättyä lukudraamaan tai demoon, jolloin teksti sai yleensä ensimmäisen kosketuksensa yleisöön.

Kehittelytyöpajoja järjestettiin kirjailijoiden tarpeiden mukaan. Erilaisiin työpajamahdollisuuksiin vaikuttivat myös UNOn Verkostosta kulloinkin käytävissä olleet resurssit. Toteutuksessa hyödynnettiin Verkoston teattereiden henkilökuntien työpanosta ja tiloja.

Työpajoihin osallistui teatterin eri ammattiryhmien edustajia. Kokoonpanot määrittyivät joko tarjolla olevien kehittäjäresurssien mukaan (esim. jonkin tietyn teatterin näyttelijäkunta, sekalainen joukko UNOn Verkoston teattereiden väkeä) tai osallistujia etsittiin erikseen sen mukaan, keiltä kirjailija kaipasi näkemystä tekstiin (esim. ohjaajilta tai suunnittelijoilta).

UNOssa käytetyt työpajamuodot ks. s. 11–13

Kontaktit kollegoihin, teattereihin ja muihin alan ammattilaisiin

UNOssa kirjailijoiden, tuottavien tahojen ja teatterialan ammattilaisten tutustumiselle, yhteistyölle ja kohtaamisille luotiin edellytyksiä erilaisin keinoin.

RENGASMATKAT

UNOn kirjailijoille organisoitiin tutustumismatkoja Verkoston teattereihin ympäri Suomen. Optioita osallistua reissuille toteutui 2–6 yhden kirjailija-ohjelmasyklin aikana.

Kirjailijoiden kulut (matkat, majoitukset ja pääsyliput esityksiin) kustannettiin silloin kun kirjailijan UNO-yhteistyö oli aktiivisena. Kun oma ohjelma oli päättynyt, kirjailija oli edelleen tervetullut osallistumaan matkoille omalla kustannuksellaan. Tutustumismatkoja järjestettiin päiväretkinä Helsingin ja sen lähialueiden teattereihin sekä pidempinä yhden tai useamman yön yli muualle Suomeen.

Reissujen ohjelma oli esim. seuraava:

- Tutustuminen teatterin tiloihin, erityisesti näyttämöihin. Teatterikerroksella kohdattiin myös talon henkilökuntaa.
- Tapaaminen teatterinjohtajan ja/tai talon ohjaajan tai dramaturgin kanssa. He kertoivat teatterin toiminnasta, linjauksista ja toimintaympäristöstä.
- Esityksen tai useamman katsominen teatterin ohjelmistosta.

KOHTAAMISPAIKAT

UNO organisoii säännöllisin väliajoin UNO-kirjailijoille ja muille freelancer-ammattilaisille (esim. ohjaajille) sekä Verkoston teattereille suunnattuja tilaisuuksia, joiden tarkoitus oli tutustuttaa tekijöitä toisiinsa. Tilaisuudet olivat joko vapaamuotoisia, kevyesti erilaisin kysymyksin viritettyjä tai täysin fasilitoituja, tiettyyn työskentelymuotoon suunniteltuja tilanteita, joissa tekijät kertoivat itsestään ja töistään sekä omasta toiminnastaan ja kiinnostuksen kohteistaan. Tilaisuuksia järjestettiin sekä lähitapaamisina että etänä Zoom-palvelun kautta.

TILAISUUDET & TYÖSKENTELYT

Kaikki UNOn tilaisuudet ja työskentelyt, joissa oli koolla saman tai eri ammattiryhmän tekijöitä sekä eri teattereiden edustajia mahdollistivat osallistujille kontaktien luomista ja tutustumista toistensa ajatteluun. Tilanteiden tauot, alut ja loput olivat hyviä mahdollisuuksia yhdistää nimet ja kasvot toisiinsa sekä madaltaa kynnystä yhteydenottoon tulevaisuudessa.

Näkyvyyttä kirjailijalle ja tulevalle teokselle

Kirjailijaohjelmaan kuului useita toistuvia toimenpiteitä, joilla näytelmille ja kirjailijoille taattiin näkyvyyttä sekä Verkoston teattereiden suuntaan että laajemmin kentälle.

UNON AVAUKSET

UNOn avaukset olivat hankkeen kunkin uuden toimintakauden käynnistäviä, UNOn kirjailijoille ja Verkostolle yhteisiä tilaisuuksia, jotka olivat avoimia myös muille ammattilaisille ja yleisölle. Tilaisuuksissa esiteltiin kirjailijaohjelmaan valitut uudet kirjailijat. Verkoston teattereiden näyttelijät lukivat ääneen lyhyitä, muutaman minuutin otteita ohjelmassa jo kehitellyistä näytelmistä. Tilaisuuksiin yhdistettiin työskentelyjä tai kohtaamispaikkoja ammattilaisille.

LUKUDRAAMAILLAT

UNO järjesti jokaisen kirjailijaohjelmasyklin lopuksi yleisölle avoimen lukudraamailan, jossa kuultiin harjoitellut otteet päättyvän kirjailijaohjelman näytelmistä (kesto 5–10min/teksti). Lukudraamat ohjasi UNOn dramaturgi Elina Snicker. Lukudraamailta sisälsi myös kirjailijahaastattelut (15–20min/kirjailija).

Osa UNOn näytelmistä esitettiin yleisölle avoimina lukudraamoina tekstinkehittelytyöpajojen päätteeksi. Nämä lukudraamat toteutuivat eri Verkoston teattereissa ja niissä oli läsnä teattereiden omaa yleisöä.

VERKOSTON INFOPAKETIT

UNOn Verkoston teattereille toimitettiin puolivuositain sähköpostitse luottamuksellinen materiaali, jossa esiteltiin kaikki kirjailijaohjelmaan osallistuneet näytelmäkirjailijat ja kehitellyt näytelmät. Materiaali sisälsi kirjailijaesittelyn, linkit mahdollisiin lisätietoihin ja kirjailijan yhteystiedot. Näytelmät esiteltiin kirjailijoiden itse määrittelemällä tavalla.

Lisäksi jaettiin tietoa kehiteltävän teoksen työvaiheesta sekä siitä, oliko kirjailija kiinnostunut yhteistyöstä teattereiden kanssa joko tekstin kehittelyyn tai mahdolliseen tilaukseen/tuotantoon liittyen (esim. milloin keskustelut yhteistyötä tulevat ajankohtaiseksi, jos ne eivät olleet sitä kyseisellä hetkellä). Paketista löytyi myös tieto siitä, miten näytelmään pääsi tutustumaan (esim. mikäli UNOssa oli tulossa tilaisuuksia tai tekstinkehittelytyöskentelyjä, joissa oltiin tekstien äärellä).

Tietopakettien mukana toimitettiin näytelmäpankki, joka sisälsi valmiita näytelmiä, keskeneräisiä versioita kokonaisista teksteistä tai lyhyempiä otteita teksteistä – mitä kirjailijat halusivat työstään kulloinkin jakaa.

MUITA TEKOJA

Kirjailijoista ja näytelmistä oli esittelytekstit UNOn nettisivuilla. Kirjailijoista toteutettiin myös esittelyvideoita. Lisäksi UNOn kirjailijoita oli mukana podcasteissa, jotka avasivat kuulijoille tekijöiden ajattelua ja taiteellista tuotantoa.

Muut tukimahdollisuudet

UNOn kirjailijoita kutsuttiin ohjelman aikana ja sen jälkeenkin osallistumaan kaikkeen näytelmäkirjailijoille suunnattuun tai kirjailijoille ja muille ammattilaisille yhteiseen toimintaan.

Esimerkkejä UNOn toiminnasta:

- Kirjailijoiden työhyvinvointityöpajat
- Näytelmäkirjailijoiden manifestityöpaja
- Playwrights' Masterclass Series by UNO, Nordic Drama Corner & Teksti
- Moniammatilliset ajatushautomo-työskentelyt, joiden aiheina olivat mm. kirjailijan ja teatterin yhteistyö sekä ohjelmistosuunnittelun taide
- Ohjaaja, kirjailija ja teksti -työpaja
- UNOn näytelmäaiheiset seminaarit

Havaintoja näytelmien kehittelystä ja kirjailijantyön tukemisesta

Tähän yhteenvedoon on koottu UNOn kirjailijaohjelman toteutuksesta kertyneitä huomioita siitä, mitä näytelmien kehittäminen edellyttää kirjailijoilta itseltään ja heidän työtään tukevilta tekijöiltä. Millaista asiantuntijuutta ja osaamista tarvitaan? Millainen olosuhde tukee kirjailijan työtä uuden näytelmän kehittämisessä? Mistä sekä kirjailijoiden että tekstien kanssa työskentelevien olisi hyvä olla tietoisia ja mitä ottaa toteutuksessa huomioon? Miten syntyy laatua?

KIRJAILIJAN VALMIUDET

Onnistuneen tekstinkehittelyn kuin myös ammattinäytelmäkirjailijana toimimisen ytimessä on kirjailijan oma ammattitaito, taiteellinen ja ammatillinen osaaminen:

- taiteellinen ajattelu, näytelmän kirjoitusprosessin hallinta ja dramaturgiset työvälineet
- kirjoitustyön eri vaiheiden, oman työtavan ja sitä tukevien tarpeiden hahmottaminen ja kyky artikuloida niitä
- kyky vastaanottaa palautetta
- vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- toimivat suhteet kollegoihin ja tuotantorakenteisiin
- ymmärrys teatterikentän rakenteista, teattereiden ja tuotantoprosessien toimintalogiikasta sekä yleisöstä, ja siitä miten nämä vaikuttavat kirjoitustyön olosuhteisiin ja oman taiteellisen työn mahdollisuuksiin

Kirjailijantyön tukeminen UNOssa tarkoitti myös toimia, joilla edesautettiin em. valmiuksien ja taitojen kehittymistä.

Kirjailijalla on vastuu kokonaistaide-teoksestaan. Kehittelytoimet tarjoavat uutta tietoa tekstistä, avaavat näkymiä mahdollisiin suuntiin ja erilaisiin vaihtoehtoihin, mutta kirjailijan on tehtävä itse ratkaisut, miten hyödyntää tietoa.

TOIMIVA OLOSUHDE KIRJAILIJANTYÖLLE

Kirjailijantyön olosuhde vaikuttaa suoraan näytelmän laatuun. Sekä kirjailijan että tilaajan/tuottajan vastuulla on luoda sellainen työolosuhde, jossa on mahdollista saavuttaa ne tavoitteet, jotka työlle on asetettu:

- Työn resurssien tulee olla riittäviä ja oikea-aikaisia. Ne takaavat työrauhan, mahdollistavat työhön keskittymisen ja laatuun panostamisen. → Olennaista on mm. rahoituksen etupainotteisuus eli sen sijoittuminen ensisijaisesti kirjoitustyön ajalle.
- Näytelmän kirjoittaminen on usein hidasta. Pitkäjänteisyys on huomiotava työn raameissa, työlle on oltava riittävä aikajänne. On myös kirjailijan omalla vastuulla varata/vaatia työlleen riittävä aika ja osata artikuloida tämä tarve muille. → Kuitenkin: Näytelmän kirjoittamiseen tarvittava aikajänne voi olla eri asia kuin työhön tarvittava aktiivinen työaika. Tauot kirjoitusjaksojen väleissä ovat mahdollisuus ajattelun ja teoksen syventymiselle.
- Itsenäistä kirjoitustyötä tukee etukäteen hahmoteltu rakenne (jaksotus, välietapit, deadlinet). → Miten luoda/tarjota työlle struktuuria myös ilman tuotannollista rakennetta tai liiallista tuotantopainetta, joka voi haitata luovuutta?
- Kanssakulkijuutta tarvitaan. Kirjailijan työtä tukee tieto, että joku odottaa ja välittää tulevasta työstä, ja että prosessin eri vaiheita voi jakaa jonkun kanssa. Joku on sitoutunut oman työn seuraamiseen.

- Dramaturgi on kirjailijan tärkein kumppani, mutta kanssakulkijana voi toimia myös tekstin tilaajan/tuottajan edustaja kuten teatterinjohtaja tai tulevan esityksen ohjaaja. UNOssa myös saman vuosikurssin kirjailijakollegat.
- Uusia tekstejä tilaavat/tuottavat teatterit hyötyvät ammattimaisen näytelmänkirjoitusprosessin ja sen tarpeiden ymmärryksestä. Kantaesitysprosessi, joka tukee tekstin parasta, on edellytys myös esityksen laadulle. Toimivat käytännöt vuorovaikutukselle kirjailijan kanssa tukevat yhteistä tavoitetta.
- Kirjailijan on oltava tietoinen ja tarvittaessa kommunikoitava muille, missä työvaiheissa keskeneräisen sisällön avaamisesta ja sanoittamisesta voi olla haittaa omalle taiteelliselle prosessille. → Miten sovittaa tämä yhteen esim. teatterin/muun osapuolen tarpeeseen saada tietoa tulevasta teoksesta?
- Laajempi näkökulma: Alan rahoitusrakenteet sekä teattereiden prosessit, työ- ja tuotantotavat ja näiden kirjailijatyölle asettamat reunaehdot vaikuttavat siihen, mitä ja millaisia näytelmiä kirjoitetaan.

TEKSTIEN KEHITTELYSTÄ

Laadun saavuttamista voi tukea tietoisesti konkreettisilla teoilla ja ratkaisuilla.

Vähäkin on aina parempi kuin ei mitään! Ammattilaisuudella ja asiantuntijuudella on ratkaiseva merkitys laadun kannalta. Kirjailijan työn lisäksi tämä koskee tuki-työtä tekstien kehittämisiksi:

- Luottamuksen ja yhteisen keskustelukulttuurin rakentaminen on tärkeää kehittä-yhteistyön toimivuuden kannalta. Koskee yhteistyötä niin lukevan dramaturgin, teatterin kuin kollegiaalisen kirjailijapiirin kanssa.
- Kehittelytyön fokus on aina tekstissä, ei kirjailijassa. → Mikä on näytelmälle/ valmistuvalle teokselle parhaaksi, mihin teksti on menossa? Täytyy kuitenkin muistaa, että kirjailija on oman työnsä paras asiantuntija.
- Luovan kirjoitusprosessin tuntemus on keskeistä: Mitkä ovat kirjailijan tarpeet missäkin työvaiheessa, ja mikä tarpeeseen parhaiten sopiva kehittelytapa?
- Kaikki kehittelytavat eivät sovi jokaiselle tai kaikkiin kirjoitusprosesseihin. Toisaalta on tärkeää tunnistaa, mikä voi toimia hyvin ja edistää työtä, vaikka se tuntuisi kirjailijasta vaikealta.
- Kehittelytyön ytimessä on keskeneräisyyden sietäminen. On kirjailijan työtä vahvistava teko antaa teokselle lupa olla juuri niin kesken kuin se on.
- Kirjailijantyötä tukevan ja tekstiä kehittävän henkilön tulee osata lukea erityisesti keskeneräistä tekstiä (mm. tekstin intention, tyylin, maailman ja ominaispiirteiden tunnistaminen).
- Tekstin kehittäjä tulee olla ammattitaito ja työvälineet käydä tarkkoihin havaintoihin perustuvaa, rakentavaa ja eettistä keskustelua teoksen äärellä.
- Palautteen antamisen ajantasaisuus sujuvoittaa prosessia. Kirjailijan ja palautteen antajan yhteisellä ennakkosuunnittelulla vältetään turhat viivästykset (ennalta sovitut ajankohdat palautteelle).
- Kunkin kehittätilanteen tarkoitus on tärkeää artikuloida kaikille osallistujille. Vetäjän rooli on olennainen, tehtävänä on pitää sovittu fokus läpi työskentelyn.
 - » Esimerkiksi: Jos tekstiä kehitellään osana kantaesitysprosessia (ennakoiden tulevaa esitystuotantoa), on tärkeää tiedostaa, kehitelläänkö kirjailijan ja työryhmän yhteisessä työskentelyssä tekstiä vai esitystä. Tähdätäänkö toimenpiteillä havaintoihin tekstistä kirjoitusprosessin tueksi ("tekstin sisäinen näyttämö") vai tuotetaanko ideoita tekstin tulevaa näyttämötoteutusta varten.

KEHITTELYTYÖPAJAN TOTEUTTAJAN MUISTILISTA

Ytimessä: Mitä kirjailija tarvitsee tai haluaa juuri tältä työskentelyltä ja kehittelyltä – mitä tietoa etsii, mihin hakee apua. Sen mukaan päätetään...

- missä työskentelyn pääfokus on: Miksi toteutetaan, mitä varten?
-> *Tarkoitus artikuloitava aina myös tilanteessa kaikille osallistujille.*
- millainen toteutus/muoto valitaan:
 - » Millainen työskentelyn tilanne/asetus on – mitä tehdään käytännössä?
 - » Kuka vetää työskentelyn – millaista osaamista/näkökulmaa edellyttää?
 - » Ketkä ovat työskentelyn osallistujat – millainen peili tekstile tarvitaan?
 - » Millainen on kirjailijan ja/tai tekstin lukevan dramaturgin rooli työskentelyssä – kuunteleva vai aktiivisesti osallistuva?

Tilanteen vetäjän/moderaattorin rooli on ratkaiseva:

- Vetäjän vastuulla on raamittaa työskentelyn kokonaistilanne ja moderoida keskustelua.
- Vetäjän tehtävänä auttaa kirjailijaa ja muita osallistujia keskittymään tekstiin ja siihen, mitä ollaan tekemässä, sekä luoda oikeanlainen viritys ja säilyttää se läpi työskentelyn.
- Vetäjän positio/rooli ja suhde tekstiin tulee olla selkeä ja tiedostettu, mietitty suhteessa tilanteen tarkoitukseen:
-> *Esim. jos tekstin tulevan näyttämötoteutuksen ohjaaja vetää työskentelyn, on valittava, onko ohjaajalla työskentelyssä esityksen ohjaajan vai tekstin dramaturgin näkökulma (mikä on fokus: ollaanko työskentelyssä tekstin vs. näyttämön/esityksen palveluksessa).*

Työskentelyn viritys: Onko tärkeintä työskentely itsessään ja sen havainnot, vai onko kehittelytilanteella myös jokin ennaltamääriteltä lopputulos, johon tähdätään? Esim. kollegoille tai yleisölle avoin demo tai lukudraama.

-> *Jos työskentelyllä aiotaan tuottaa jotain esitettävää yleisölle tai muille, tietoisuus "näyttämisen tulosvastuusta" värittää työskentelyä. Se vaikuttaa kaikkiin työskentelyn osapuoliin. On tärkeää tunnistaa, milloin tämä paine on hyväksi ja milloin haitaksi työskentelyn ydintavoitteen kannalta. Tämä vaikuttaa esim. näyttelijöiden työskentelyorientaatioon: Tarvitseeko heidän yrittää painaa muistiin tehtyjä kokeiluja ja sovittuja ratkaisuja tulevaa esityksellistä tilannetta varten, vai voiko vapaasti heittäytyä leikkimään tekstin kanssa tilanteessa.*

Reflektion merkitys: Kehittelytilanne on usein kirjailijalle paineinen ja sen toimivuus tekstin kehittelyn kannalta on arvioitavissa vasta jälkikäteen.

-> *UNOssa kirjailijan kokemus tilanteesta on usein purettu jälkikäteen oman tai UNOn dramaturgin tai työskentelyn vetäjän kanssa.*

Uuden näytelmän ohjelma UNO

KEHITTELYTYÖPAJAT

*Esimerkkejä UNOn kirjailijaohjelmassa
käytetyistä työpajamuodoista tekstien kehittelyyn.*

Tähän yhteenvedoon on kuvattu esimerkkejä työpajamuodoista, joita UNOn kirjailijaohjelmassa käytettiin tekstien kehittelyyn.

Työpajoissa keskeneräisten tekstien äärelle tuotiin kirjailijakollegoita ja muita teatterin eri ammattiryhmien edustajia tilanteen tarkoituksesta eli kirjailijan tekstinkehittelytarpeesta riippuen. Ammattilaisten katsetta käytettiin peilauspintana ja tuottamaan uutta tietoa tekstistä. Työpajoilla mm. tutkittiin millaisia havaintoja tekstistä syntyy, kun läsnä on erilaisia tekijäpositioita, tai millaisena näyttäytyy tekstin suhde näyttämöön – tai millainen se voisi olla.

UNOssa kirjailijan lukeva dramaturgi oli mahdollisuuksien mukaan läsnä työskentelyssä tekemässä omia havaintojaan tekstistä hyödyntääkseen niitä kirjailijan työn tukemisessa myöhemmin.

Muiden ammattilaisten kanssa järjestetyt työpajat mahdollistuivat yhteistyössä UNOn Verkoston kanssa. Tällöin tilanteissa oli läsnä vaihtelevilla kokoonpanoilla esim. teatterinjohtajia, ohjaajia, dramaturgeja, näyttelijöitä, suunnittelijoita ja tuottajia. Myös Verkoston tilaresursseja hyödynnettiin monipuolisesti. Samalla työpajat saattoivat palvella teattereita koulutuksellisenä sisältönä omalle henkilökunnalle.

UNO havaintoja kehittelytyöstä ja muistilista työskentelyn valmisteluun, ks. s. 8–10

NÄYTELMÄN LUKEMINEN ÄÄNEEN & KESKUSTELU HAVAINNOISTA

Tarkoitus: Kirjailija kuulee keskeneräisen tekstinsä luettuna ääneen ja saa tekstiin liittyviä havaintoja ammattilaisilta.

Työpajan kesto: 3–4h

Työskentely on kaksiosainen:

- 1) teksti luetaan yhdessä äänen
- 2) keskustelu havainnoista

Tarvittavat resurssit:

Tila, vetäjä / keskustelun moderoija, osallistujat & tulosteet tekstistä

Ennakkovalmistelut

- Taustatyöt / suunnittelu: kartoitetaan kirjailijan ja dramaturgin toiveet tapaamiselle – tapaamisen tavoite, toive muodosta, mitä tehdään käytännössä, miten keskustellaan, tapaamiseen osallistujien roolien/vastuiden miettiminen/sopiminen, roolitus lukemiselle ennalta (esim. jos on paljon rooleja/ tekstiä ja vähän lukijoita)
- Tilanteen organisoiminen: aikataulu- tus, tilan järjestäminen/varaaminen, vetäjän valitseminen/perehdyttäminen, osallistujien kutsuminen, materiaalien valmistelu (tekstin tulostaminen, mahdolliset tarjoilut), muut tekniset valmistelut (esim. etä-/hybridioptio)
- Sopiminen/tiedottaminen valmistautu- vatko osallistujat tilanteeseen jotenkin (esim. luetaanko teksti etukäteen).

Aloitukset & kontekstointi

- Vetäjä vastaa yhteisen hetken avaamisesta ja kontekstoinnista: esim. ”tapoamisen tarkoituksena on tukea kirjailijan työtä keskeneräisen tekstin äärellä”.
- Alussa voidaan kuulla lisäksi kirjailijan tai dramaturgin omat alkusanat (esim. toiveet tilaisuudelle, taustoitus missä vaiheessa teksti on jne.)
- Osallistujille annetaan mahdolliset muut käytännön ohjeet (esim. roolitus)
- Tämän jälkeen vetäjä vastaa tilaisuuden etenemisestä tarkoituksen mukaisesti (mm. aikataulussa pysymisestä)

Tekstin lukeminen

- Luetaan ääneen kirjailijan toivoma teksti (koko versio / ote tekstistä / kokoelma materiaaleista)
- Lukemisen keston kellottaminen (tarpeen mukaan)

Keskustelu

- Keskustelua moderoi vetäjä tai muu nimetty vastuhenkilö
- Eniten käytetty muoto UNOssa:
Keskustelussa on kaksi kierrosta. Osallistujat kommentoivat vuorotellen, minkä jälkeen keskustellaan yhdessä.
 1. kierros: Mihin tekstissä kiinnityit? Mikä oli kiinnostavaa? Mitä havaitsit?
 2. kierros: Mikä oli haastavaa? Mitä kysymyksiä tekstistä heräsi? Mitä kysymyksiä kirjailijalle?

UNOssa työpajamuotoa hyödynnettiin ensisijaisesti ns. tekstitapaamisiin kirjailija-ohjelman näytelmäkirjailijoiden kesken. Lisäksi järjestettiin työskentelyjä myös muiden teatteriammattilaisten kanssa.

UNOssa työpajat veti useimmiten UNOn dramaturgi. Työskentelyjä järjestettiin pandemian takia myös etänä Zoom-palvelun kautta.

MONIÄÄNINEN KESKUSTELU & RYHMÄPALAUTE

Tarkoitus: Kirjailija kuulee otteen keskeneräisestä tekstistään luettuna ääneen ja saa moniäänisen/-näkökulmaisen palautteen ja siitä syntyvän runsaan materiaalin.

Työpajan kesto: 3–4h

Tarvittavat resurssit:

Tila, vetäjä/moderoija, osallistujat, tulokset tekstistä, fläppitaulu tai vastaava havaintojen kirjaamiseen näkyville, liimalappuja, kirjoituspaperia ja kyniä.

Toteutuksesta

Työpajassa hyödynnetään keskustelua demokratisoivaa palautemetodia, jonka ovat hollantilaisessa taidekorkeakoulussa (Amsterdam University of the Arts / Academy of Theatre and Dance) kehittäneet koulun pedagogit ja filosofi Karim Benammar yhdessä taideopiskelijoiden kanssa.

Erityisesti keskeneräisen taiteellisen teoksen äärellä käytävään keskusteluun työvälineeksi tarkoitettussa metodissa on yhdeksän työkalua, jotka muodostavat tiukasti strukturoidun kokonaisrakenteen työskentelylle.

Moderoijan rooli on tärkeä. Hänen tehtävänsä on pulssittaa työskentelyä, tukea palautteen saajaa ja kirjata näkyviin keskustelusta kertyneet huomiot, jotka kirjailija saa työskentelystä mukaansa.

LÄHDE (lisätietoa palautemetodista)

ks. Benammarin laatima verkkokurssi & materiaalit: <https://philosophy.teachable.com/p/learning-from-feedback>

Alkuperäiseen metodiin sisältyy n. 20min aika käsiteltävään teokseen tutustumiselle (tekstin lukemiselle). UNOssa tekstiä luettiin vaihtelevia määriä tarpeen mukaan.

UNOssa työpajan vetäjänä/moderoijana oli UNOn dramaturgi tai muu hankkeen asiantuntija, joka tunsu metodin hyvin.

NÄYTTÄMÖTESTAILU

Tarkoitus: Kirjailija saa tietoa kesken-eräisen tekstin suhteesta näyttämöön.

Työpajan kesto: Räätelöidään tarpeen tai käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Toteutuksesta

Työskentelyn muoto ja resurssit räätelöidään kulloisenkin tarpeen ja tilanteen mukaan. Muut teatteriammatillaiset peilaavat tekstiä, toimivat sille reflektiopintana. Työpaja voi päättyä myös yleisölle tai vain kollegoille näytettävään demoon.

ESIMERKKEJÄ UNON PAJOISTA

1) Ohjaaja ohjaa yhden kirjailijan tekstiä (koko näytelmästä / valitut kohtaukset / muu ote) näyttelijöille näyttämöllä. Tekstiä testaillaan erilaisin tavoin. Ohjaajana UNOn dramaturgi, näyttelijät Verkoston teattereista (yhdestä teatterista tai joukko tekijöitä useasta). Työpajat kestävät useimmiten 2–4 harjoitusta (á 3–4h) tai 1–2 pitkä työpäivää (á 5–6h).

→ Em. näyttämöpajan sovellus kahdelle kirjailijalle yhteisenä: Kahdesta tekstistä valikoitujen tekstiotteiden kanssa työskentelee samanaikaisesti kaksi eri työryhmää eri tiloissa. Kirjailijat seuraavat työskentelyä. Lopuksi ryhmät tulevat yhteen, katsotaan erilaiset tulkinnat tekstiotteista ja jaetaan näistä havaintoja työryhmien ja kirjailijoiden kanssa. Työpajan kesto on 3 harjoitusta (yht. 12h).

2) Ohjaajan vetämään työpajaan osallistuu kirjailija ja suunnittelijoita. Ensin keskeneräinen teksti luetaan kokonaan eri näytelmänlukutapoja hyödyntäen ja siitä keskustellaan. Tämän jälkeen otteita tekstistä demoillaan kevyesti osallistujajoukon kesken (pajassa ei ole erikseen näyttelijöitä). Havaintoja värittävätkin erilaiset ammatilliset positiot (ohjaaja, lavastaja, valosuunnittelija). Toteutus tapahtuu ns. luokkatilassa, ei teatterin näyttämöllä.

LUKUDRAAMAPAJA

Tarkoitus: Kirjailija saa tietoa kesken-eräisen tekstin suhteesta näyttämöön ja tekstin yleisökontaktista.

Työpajan kesto:

Toteutetaan käytettävissä olevien resurssien mukaan. Koko tekstin työstämiseen tarkoituksenmukainen vähimmäiskesto on 2–4 harjoitusta (á 3–4h). UNOssa lukudraamaotteita (á 5–10min) toteutettiin hyvin lyhyellä harjoitusajalla (1–2h /ote). Lisäksi esitystilanne yleisön kanssa.

Tarvittavat resurssit:

Tila, vetäjä/ohjaaja, näyttelijät, tulosteet tekstistä, mahdollisesti pientä tarpeistoa ja puvustus esitystilanteeseen (UNOssa yleensä näyttelijöiden omat vaatteet).

Toteutuksesta

Työskentely tähtää yleisölle avoimeen lukudraamaesitykseen, mutta pajan keskiössä on tekstin kehittyminen. Työskennellessään tekstin kanssa teatteriammatillaiset peilaavat tekstiä, toimivat sille reflektiopintana. Kirjailija saa tietoa esim. siitä, miten ohjaaja ratkoo tekstiä, mihin kiinnittää huomiota sekä siitä, miten teksti toimii näyttelijöiden puhumana. Teksti luetaan harjoitus- ja esitystilanteessa paperista.

Lukudraaman toteutus voi olla hyvin yksinkertainen esim. teksti puhuttuna ääneen tarkasti tulkiten paikallaan istuen/seisten tai se voi sisältää myös esityksellisiä elementtejä – näyttämötoimintaa, musiikkia, ääntä ja valoa. Olennaisinta lukudraamassa on kuitenkin tuoda esiin tekstin ominaislaatu.

UNOssa tekstin kehittyä tukevia lukudraamapajoja toteutettiin Verkoston teattereissa heidän henkilökuntansa kanssa teatterin yleisölle.

KIRJAILIJAN & DRAMATURGIN YHTEISTYÖ

*UNOn kirjailijaohjelmassa kehitetty työväline
näytelmäkirjailijan ja dramaturgin yhteistyön käynnistämiseen ja tukemiseen.*

UNOn kirjailijaohjelmassa kehitetty työväline on kokoelma asioita, joista olisi tärkeää puhua ja sopia kirjailijan ja dramaturgin yhteistyön käynnistyessä.

Asialistaksi keskusteluun

Työvälinettä voi hyödyntää esimerkiksi asialistana kirjailijan ja dramaturgin ensimmäisessä yhteisessä tapaamisessa tai muussa tilanteessa, jossa tekijöiden välisestä yhteistyöstä sovitaan.

Työvälineen tarkoituksena on varmistaa, että kirjailija ja dramaturgi ymmärtävät yhteistyön raamit, tavoitteet ja työn käytännön etenemisen samalla tavalla, ja että molempien osapuolien yhteistyöhön liittyvät toiveet ja odotukset tulevat sanoitetuksi heti alussa.

Kysymyksiin on hyvä palata uudelleen yhteistyön edetessä!

Muista muistio

Käydystä keskustelusta kannattaa tehdä muistio, joka jaetaan kaikille tilanteeseen osallistuneille. Se voi olla sähköposti tai muu kevyesti koostettu jäsenyys. Puhutuista asioista jää konkreettinen dokumentti, josta voi tarkistaa myöhemmin, mitä on sovittu. Muistion laatiminen on myös keino tarkistaa tapaamisen jälkeen, että asiat on ymmärretty samalla tavalla ja tarvittaessa väärinkäsitykset on mahdollista oikaista heti.

TYÖN RAAMIT & AIKATAULU

- Dramaturgin työmäärä / käytettävissä oleva työaika?
- Dramaturgin muu työtilanne, tähän työhön vaikuttavat aikatauluraamit?
- Yhteistyön kesto, mille ajalle se sijoittuu?
- Kirjailijan työn vaihe ja oletettu aikataulu työn etenemiselle? Onko työlle esim. tilaajan kanssa sovittuja raameja tai etappeja?
- Alustavat toiveet ja hahmotus yhteisten tapaamisten / kontaktien määrästä / syklistä?

TYÖTAVAT & ODOTUKSET

Kirjailijan tarpeet ja toiveet yhteistyölle dramaturgin kanssa:

- Mitä kirjailija odottaa yhteistyöltä? Millaista apua kaipaa? Mitä työtapoja toivoo?
- Millainen kirjailijan oma prosessi yleensä, sen vaiheet? Millaista prosessia toivoo / tavoittelee / hahmottelee tällä kertaa? Millaista apua erityisesti kaipaa dramaturgilta eri työvaiheissa?
- Aiemmat kokemukset dramaturgien kanssa työskentelystä: Mikä ollut erityisen toimivaa, mikä ei ole toiminut? Mitkä ovat olleet haasteen paikkoja, jotka saattavat tulla eteen, voiko niistä keskustella etukäteen?

Dramaturgin tarpeet ja toiveet yhteistyölle kirjailijan kanssa:

- Mitä dramaturgi odottaa yhteistyöltä?
- Miten yleensä dramaturgina toimii, millainen on dramaturgin oma työtapo, metodi? Onko jotain mikä usein prosesseissa toistuu?
- Aiemmat kokemukset yhteistyöstä kirjailijoiden kanssa: Mikä ollut erityisen toimivaa, mikä ei ole toiminut? Mitkä ovat olleet haasteen paikkoja, jotka saattavat tulla eteen, voiko niistä keskustella etukäteen?

Kirjailijan ja dramaturgin toiveet yhteistyön luottamuksellisuudesta?

PEREHTYMINEN TYÖN KONTEKSTIIN

- Kirjailija kertoo teoksen lähtökohdista ja tämänhetkisestä työvaiheesta.
- Onko kirjailijalla kyseisessä työssä jokin tutkimuskysymys tai erityinen omassa työssä kehittymisen tavoite?
- Onko dramaturgilla jokin oma tavoite (esim. tutkimuskysymys) yhteistyölle?
- Toteutuuko työ jonkin rakenteen puitteissa (esim. tekstin tilannut teatteri)? Mitä sen käytännöistä on kirjailijan ja dramaturgin tarpeen tietää/tiedostaa? Miten vaikuttavat työhön? Mikä on tekijöiden suhde rakenteeseen?

VINKKEJÄ YHTEISTYÖHÖN

- Kirjailijan ja dramaturgin erilaiset asemat/roolit yhteistyössä on tärkeää tiedostaa: Kirjailijalle tilanne ja prosessi keskeneräisen materiaalin äärellä voi olla tunteita herättävä. Dramaturgi on enemmän suojassa. Tämän asetelmaeron artikuloiminen on tarpeen.
- Tilannetarkistus: Prosessin puolella välissä on hyvä käydä keskustelu siitä, miten dialogi on sujunut, miltä yhteistyö on tuntunut. Muistutus meta-keskustelun tarpeellisuudesta!
- Deadlinet työn ehdoilla, sen parasta ajatellen: Dramaturgin kanssa sovittuja deadlineja voi yhteisellä sopimuksella siirtää (mikäli mahdollista suhteessa dramaturgin työaikatauluun / tekstin tilaajan kanssa sovittuihin raameihin).
- UNOn dramaturgit ovat usein käyttäneet seuraavia alkukysymyksiä tilanteissa, joissa keskustellaan teksteistä: Mihin kiinnityit, mikä herätti kiinnostusta? Mikä oli haastavaa? Mikä herätti kysymyksiä?

Omien taidekäsitteiden avaaminen yhteistyön ja keskustelun kontekstiksi

- Alkututustumisen ja yhteistyön käynnistäminen voi tapahtua myös jonkun muun kuin kirjailijan oman materiaalin äärellä (esim. jonkun esityksen katsominen yhdessä ja siitä keskustelu).
- Tavoitteena omista näkemyksistä puhuminen. Auttaa hahmottamaan, mistä näkökulmasta, millaisesta ajattelusta käsin kommentoi tai kirjoittaa.
- Dramaturgi voi tutustua kirjailijan aiempaan tuotantoon ja siitä voidaan keskustella ennen uutta materiaalia.

→ Näihin keskusteluihin taidekäsitteistä ja työtavoista voi viitata ja palata keskusteluissa kirjailijan materiaalin äärellä!

Uuden näytelmän ohjelma UNO

KIRJAILIJAHAKU

*Dokumentaatio UNOn kirjailijaohjelman
avoimien hakujen ja valintaprosessien toteutuksesta.*

Hakukriteerit ja ohjeet hakemuksen laatimiseksi

UNOn suunnitteluryhmä laati kirjailijaohjelman valintakriteerit ja määritteli millaiset materiaalit hakijoiden tuli laatia UNOon hakeakseen. Kriteerit ja hakuohjeet vaihtelivat jonkin verran vuosittain. Muutoksia tehtiin kokemuksen karttuessa sekä hakuihin osallistuneilta saadun palautteen pohjalta. Kaikille hakukierroksille laadittiin oma hakuopas, joka löytyi UNOn nettisivuilta.

Esimerkki vuosien 2020–2021 kirjailijaohjelman hakuoppaasta löytyy sivuilta 18–23.

Hakukierrokset

UNOssa toteutettiin vuosien 2016–2019 aikana yhteensä kuusi eri hakukierrosta liittyen neljään kirjailijaohjelman toteutussykliin (2017–2018, 2018–2019, 2019–2020 ja 2020–2021). Ensimmäisellä kerralla UNOn kahden eri painotuksen – Residenssin ja Hautomon – haut tehtiin samalla kertaa. Kolmen muun syklin kohdalla haut järjestettiin erikseen, ensin Residenssi ja myöhemmin Hautomo.

Avoimista hauista tiedotettiin sekä UNOn omissa viestintäkanavissa (nettisivuilla ja Facebook-sivuilla) että alan ammattilaisten seuraamissa kanavissa, kuten TINFO:n viikkotiedotteessa.

Hakujen ajankohta

Ensimmäisellä kerralla vuonna 2016 avoin haku järjestettiin elokuussa ja valintapäätökset tehtiin lokakuun lopussa, pari kuukautta ennen ohjelman alkua kalenterivuoden alussa. Tämä kuitenkin jätti kirjailijoille vain vähän aikaa valmistautua ohjelmaan osallistumiseen ja esim. saada tieto, että heillä olikin useamman kuukauden rahoitus työskentelyyn alkavalle vuodelle (Residenssi).

Hakuja aikaistettiin niin, että ohjelman alkuun oli Residenssissä yli puoli vuotta (haku huhtikuussa, valinnat kesäkuun alussa) ja Hautomossa n. 3kk (haku elokuussa, valinnat syyskuun aikana).

Hakuaika

Haku oli avoinna 2–4 viikkoa hakukierroksesta riippuen.

Valintaprosessi & raadit

UNOssa valintaprosessi oli kaksivaiheinen – esikarsinta ja varsinaiset valinnat.

Vuodesta 2018 alkaen otettiin käyttöön käytäntö, jossa raadit tutustuivat hakemuksiin ensin nimettöminä. Vasta ensikäsityksen muodostettuaan raati sai tietoonsa materiaalit, joista selvisivät hakijoiden henkilötiedot.

Raadin asiantuntijoina käytettiin kokeneita alan ammattilaisia, joiden ammatillisia profiileja olivat näytelmäkirjailija, dramaturgi, ohjaaja ja kääntäjä.

Raadin asiantuntijat saivat UNOlta etukäteen kirjallisen kuvauksen valintaprosessin kulusta ja työskentelyssä huomioitavista asioista sekä hakuoppaan tutustuttavaksi.

ESIKARSINTA

Esikarsintaraati muodostui UNOn suunnitteluryhmän edustuksesta (hankkeen dramaturgi ja 1–2 muuta jäsentä) sekä yhdestä hankkeen ulkopuolisesta asiantuntijajäsenestä. UNOn johtaja toimi raadin sihteerinä.

Esikarsintaraati valitsi kaikki parhaiten ohjelman kriteerit täyttävät hakijat ja hakemukset jatkamaan valintaprosessin viimeiseen vaiheeseen. Esikarsintavaiheessa myös tarkistettiin hakijoiden hakukelpoisuus suhteessa ennalta ilmoitettuun kriteereihin. Ajoittain näissä tilanteissa tarvittiin tulkintaa kriteereistä ja siksi myös UNOn johtajan läsnäolo kokouksissa oli olennaista.

Esikarsinnan tuloksista tiedotettiin hakijoille päätöskokouksen jälkeen. Tosin UNOn viimeisellä kierroksella hakijat eivät tätä väliaikatieta enää saaneet, vaan kaikille hakijoille tiedotettiin ainoastaan lopullisen valinnan tulokset.

VALINNAT

Residenssi-haussa kaksi UNOn ulkopuolista asiantuntijaa arvioivat esikarsinnan läpäisseet hakemukset ja valitsivat niiden perusteella ohjelman osallistujat. UNOn dramaturgi oli läsnä kokouksessa, mutta ilman päätösvaltaa. Hautomo-hauissa valintaraati muodostui yhdestä UNOn ulkopuolisesta asiantuntijasta sekä UNOn dramaturgista, joka tulisi toimimaan valittujen kirjailijoiden lukevana dramaturgina. Sihteerinä päätöskokouksissa toimi UNOn johtaja.

Valinnat tehtyään raati muotoili yleiset perusteet kunkin hakukierroksen päätöksille – mikä painottui, mihin kiinnitettiin erityisesti huomiota. Lisäksi valituille ja viimeisessä vaiheessa karsituille

kirjailijoille kirjoitettiin lyhyet henkilökohtaiset palauteet. Palautekäytännöstä luovuttiin viimeisen hakukierroksen kohdalla aiemmilta kerroilta saadun palautteen perusteella.

Valintapäätöksistä tiedotettiin kaikille hakijoille lähes välittömästi päätöskokouksen jälkeen.

VERKOSTON TEATTEREIDEN KOMMENTOINTIKIERROS

Ensimmäisinä vuosina UNOn Verkoston teattereille tarjottiin mahdollisuus kommentoida esikarsinta- ja valintapäätöskokousten välisenä aikana teosideoita, joilla ohjelmaan haettiin. Teatterit saivat myös tietoonsa esikarsinnan läpäisseiden kirjailijoiden esittelyt. Hakijat olivat kirjoittaneet lyhyen idea-/teoskuvauksen (500 merkkiä) tätä tarkoitusta varten osaksi hakumateriaaliaan. Teattereiden kommentit eivät vaikuttaneet valintapäätöksiin, vaan ne tuottivat UNOLle tietoa siitä, millaiset teokset mahdollisesti resonoivat teattereissa.

Teattereiden kommenttikierroksesta luovuttiin vuoden 2018 hakujen jälkeen. Teattereiden kommentointiaktiivisuus oli hiipunut, kenties koska niillä ei ollut vaikutusta valintoihin. Niinpä kirjailijoidenkin työmäärää hakemuksen laatimiseksi päätettiin keventää. Teoksen idean tiivistäminen ytimekkääksi kuvaukseksi ei ollut tuntunut mielekkäältä tavalta kuvata tulevaa työtä, varsinkaan tilanteessa, jossa työ oli vasta kovin alussa.

HAKUOPAS KIRJAILIJOILLE

*Dokumentaatio UNOn ohjeistuksesta
2020–2021 kirjailijaohjelman hakijoille*

UNO KIRJAILIAOHJELMA 2020–2021

UNOn neljäs ja viimeinen kirjailijaohjelma on...

- pitkäkestoinen tukialusta (yhteistyön kesto n. 1,5 vuotta)
- suomeksi kirjoittavalle, kokeneelle ammattinäytelmäkirjailijalle
- uuden taiteellisesti kunnianhimoisen näytelmän kirjoitustyön äärellä tapahtuvaan taiteelliseen ja ammatilliseen kehittymiseen
- dialogissa kirjailijakollegojen, dramaturgien ja teatterin ammattilaisten kanssa.

Ohjelma on tarkoitettu kirjailijoille, jotka haluavat...

- haastaa itseään taiteellisesti ja ammatillisesti kokeilemalla jotain uutta: ottaa haltuun uusi genre, tyylilaji tai mittaluokka, rakentaa toisenlainen kirjoitusprosessi, antautua uudenslaisille dialogikumppanuuksille tms.
- tehdä jotain, mihin ei ole aiemmin ollut aikaa, uskallusta tai tilaisuutta
- mahdollisuuden tuettuun, mutta tuotantopaineettomaan tekstin kehittelyyn kollegiaalisessa yhteisössä – vapaata henkistä tilaa riskinotolle

Muita ohjelman periaatteita ja reunaehtoja:

- Kirjailijaohjelma käynnistyy kevään 2020 kestäväällä orientaatiojaksolla, johon osallistumista edellytetään. Varsinainen ohjelma sijoittuu elokuulta 2020 loppuvuoteen 2021, jolle tarkemmat raamit sovitaan yhdessä orientaatiossa.
- Työskentely UNOssa voi sijoittua kirjoitusprosessin mihin tahansa vaiheeseen. Tekstin ei tarvitse valmistua ohjelman aikana. Kirjailija määrittää työn aikataulun.
- Näytelmien kontaktia näyttämöön edesautetaan kirjoitusprosessien kannalta mielekkäässä ja kirjailijan toivomassa vaiheessa, UNOn resurssien puitteissa.
- Oikeudet teokseen ja päätösvalta mm. tuottavasta tahosta säilyvät kirjailijalla. Tekstien kehittäminen ja muu UNOn järjestämä yhteistoiminta synnyttää luontaisesti dialogia UNOn Verkoston teattereiden kanssa, mutta näytelmät voivat päättyä tuotettavaksi minne tahansa.
- UNOssa voidaan myös tukea työtä, joka tapahtuu joissain ennalta sovitussa raameissa (esim. tekstille on jo tilaaja/tuottaja), mikäli ne sallivat kirjailijan omia tavoitteita tukevan riittävän vapauden tekstin kehittelyyn ohjelman ajan.

UNOn tuki taiteelliseen ja ammatilliseen kehittämiseen:

Taloudellinen tuki kirjailijalle ohjelmaan osallistumiseksi:

- UNOn rahoitus kirjailijalle mahdollistaa keskittymisen ohjelmaan. Summa vahvistetaan UNOn rahoituspäätösten jälkeen. Maksetaan palkkana erikseen sovitusti 2020–2021 aikana.
- Ohjelmasta aiheutuvat välttämättömät matka- ja majoituskulut korvataan (muulla kuin omalla asuinpaikkakunnalla tapahtuva toiminta, osallistuminen kirjailijatapaamisiin, rengasmatkoille ym.)

Dramaturginen apu / tekstin kanssakulkija:

- Tuki ohjelman ajalle kirjailijan yhdessä UNOn kanssa valitsemalta henkilökohtaiselta dramaturgilta ja/tai muilta asiantuntijoilta, joiden työtä korvataan yhteensä enintään 2.500e (palkkaa)

Kirjailijaryhmän vertaistuki ja tutustumisen kollegoiden prosesseihin:

- Ohjelmaan osallistuvien kirjailijoiden yhteiset tapaamiset, joista vähintään yksi omaan tekstin äärellä, lisäksi teemoitettuja tapaamisia

Teatterikentän tuntemuksen karttuminen ja kontaktit alan tekijöihin:

- Tutustuminen kirjailijaryhmällä erilaisiin teattereihin ympäri Suomen
- Kohtaamiset teatterinjohtajien ja muiden alan ammattilaisten kanssa

Näytelmän ja kirjailijan työn tekeminen näkyväksi:

- Kirjailijat ja näytelmät tulevat tutuiksi erityisesti UNOn Verkostolle.
- Lisäksi kirjailijoita, kirjailijantyötä ja tulevia teoksia esitellään mm. UNOn nettisivuilla ja somessa sekä infojen ja demojen avulla.

Tekstien kehittelyoptio yhteistyössä alan ammattilaisten kanssa

- Mahdollisuus tekstin kehittelyyn työpajoissa Verkoston teattereiden ja muiden alan tekijöiden kanssa: esim. tekstin kuuleminen luettuna, kehittely- ja näyttämötyöpajat, yleisölle avoimet demot / lukudraamat

ENNAKKOTIETOA UNOSTA

Yhteistyösopimus & aloitustapaaminen

- Kirjailijan tilanteen, aikataulun ja toiveiden/tarpeiden kartoittaminen UNOn dramaturgin ja johtajan kanssa

Orientaatiojakso

(helmikuu–kesäkuu 2020)

Tutustuminen, yhteistyön raamittaminen, kirjailijaryhmän dialogin käynnistäminen. Alustava suunnitelma, muutokset mahdollisia.

1) Oman dramaturgin valinta + aloitustapaaminen UNOn kanssa

2) Kirjailijaryhmän aloitustapaaminen

- Tutustuminen toisiin ja kunkin omiin suunnitelmiin
- Yhteisen toiminnan raamittaminen ja työtavoista sopiminen

3) UNOn kauden 2020–2021 yhteinen aloitus + tutustuminen Verkostoon

- UNOn kirjailijoille, dramaturgeille ja verkostolle yhteinen tapahtuma sisältäen tutustumista, työskentelyä ja tekstien äärellä olemista

4) Kirjailijaryhmän teematapaaminen + syksyn aikataulut

- Syksyn 2020 aikataulujen ja yhteisten tapaamisten sopiminen
- Voi sisältää fasilitoitun työskentelyn yhteisesti valitun teeman äärellä

OPTIO: Rengasmatkoille teattereihin voi osallistua jo orientaatiojakson aikana.

Varsinainen ohjelma (elokuu 2020 – loppuvuosi 2021)

Itsenäinen työskentely oman näytelmän parissa

- Kirjailijan oman suunnitelman ja aika-
taulun mukaan
- Aloitustapaaminen, välitseekkaukset,
summaus (UNOn dramaturgin kanssa)

Yhteistyö lukevan dramaturgin kanssa

- Kirjailijan ja dramaturgin/asiantunti-
jan yhteinen työskentely UNOn kanssa
raamitetun sopimuksen pohjalta.
Tekijät päättävät yhdessä työtavasta.
- Yhteistyön aloitus, välitseekkaus, sum-
maus (UNOn dramaturgin kanssa)
- Dramaturgeille omat tapaamiset/työn-
ohjaus, väh. 2 krt ohjelman aikana

Kirjailijaryhmän tapaamiset

- UNO-kirjailijoiden ryhmän yhteiset
tapaamiset, 10–15 kpl (n. kerran kk)
- 1–2 omaan tekstiin keskittyvää tapaa-
mistaa + teemoitettuja tapaamisia ryh-
män toiveiden mukaan

Rengasmatkat UNOn Verkoston teattereih-
hin ympäri Suomen

- Tutustuminen teattereihin, johtajiin ja
esitysten katsominen yhdessä.
Aikataulut/kohteet sovitaan erikseen

Tekstin ja kirjailijan esittelyt

- Päivitykset Verkoston teattereille
- Yleisötilaisuudet: mm. Aloitusinfo
2020 + lukudraamat/demot 2021

OPTIO: Tekstien kehittelytyöpajat (yhteis-
työssä mm. UNO Verkosto), erilaisia
vaihtoehtoja toteutusmuodoille tarpeen
mukaan.

OPTIO: Muut UNOn yhteiset työpajat/
työskentelyt ja tilaisuudet. UNO-kirjaili-
joille tai yhdessä verkoston kanssa järjes-
tettävät tapahtumat ja työskentelyt.

UNO KIRJAILIJAHAKU

Mitä haemme?

UNOn kirjailijaohjelmaan 2020–2021 haetaan näytelmäkirjailijoita, joilla on monipuolisesti kokemusta ammattimaisesta kirjoittamisesta. Ohjelma on tarkoitettu ensisijaisesti ammatikseen näytelmiä kirjoittaville ja siihen pitkäjänteisesti keskittyneille tekijöille. Ohjelmaan valitaan neljä (4) kirjailijaa.

- Etsimme omaäänisiä ja kunnianhimoisia tekijöitä, joilla on halua kehittyä taiteilijana ja paloa päästä ammatillisesti eteenpäin.
- UNO tähtää uuden näytelmäkirjallisuuden kehittämiseen; haemme kirjailijoita, jotka haluavat kehittyä nimenomaan kunnianhimoisten nyky-
näytelmätekstien kirjoittajina.
- UNOon voi hakea millä tahansa idealla ja työ voi olla missä tahansa vaiheessa ohjelman alkaessa (idean kehittäminen, taustatutkimus, tekstimateriaalin tuottaminen). Mikäli työ on ollut jo pitempään käynnissä, hakijan tulee kuitenkin perustella, miten kyseisen työn äärellä uuden kokeilu ja itsensä haastaminen on edelleen mahdollista.
- Ohjelmassa voi kehitellä tekstejä/ideoita, jotka ovat vapaita tuotettavaksi tai tulevaan näytelmään on kiinnittynyt teatteri / muita tekstin tuotantoon liittyviä seikkoja on jo tiedossa. UNOn rahoitusta ei kuitenkaan saa käyttää korvaamaan (vähentämään) kirjailijan muutoin työstä saamaa/jo sovittua korvausta. UNOn rahoitus ja tuki on tarkoitettu lisäavuksi kirjailijalle mahdollistamaan erityinen lisäpanostus teokseen.
- 2020–2021 kirjailijaohjelma on tarkoitettu vain suomenkielisten näytelmien kehittelyyn, jotta tekstien äärellä tapahtuva kirjailijaryhmän yhteistyö olisi mahdollisimman toimivaa.

Poikkeustilanteista voi tiedustella erikseen hakuaikana (esim. teksti osin suomeksi, osin jollain muulla kielellä).

- Ohjelman ajalle sijoittuva työskentelyapuraha tai muu vastaava rahoitus ei ole este. Osallistuminen edellyttää kuitenkin osittaista vapautta vakituisesta ansiotyöstä.
- Yhteiseen toimintaan osallistumista rajoittavista seikoista (esim. matkustusvaikeudet, terveydentilaan liittyvät seikat) on hyvä olla yhteydessä ennen hakemista.

Hakijoilta edellytämme...

- vähintään muutaman vuoden kokemusta ammattimaisesta näytelmäkirjailijana työskentelystä sekä kokemusta useamman oman näytelmän kirjoittamisesta,
- valmiutta kehittyä palautteen vastaanottamisessa ja antamisessa,
- valmiutta ja halua dialogiin muiden UNOn kirjailijoiden töiden äärellä,
- kiinnostusta toimia yhteistyössä muiden teatterin ammattilaisten ja UNOn Verkoston teattereiden kanssa,
- mahdollisuutta osallistua aktiivisesti UNOn kirjailijaohjelman toimintaan sekä sitoutua jo kevään 2020 orientaatiojaksoon.

Valinnoissa painotetaan...

- vahvaa taiteellista näkemystä ja potentiaalia, rohkeaa itsenäistä ajattelua sekä omaperäistä ja kiinnostavaa taiteellista ideaa,
- motivaatiota osallistua aktiivisesti UNOn toimintaan ja selkeää näkemystä siitä, miten hakija haluaisi hyödyntää UNOa kehittyäkseen taiteellisesti ja ammatillisesti.

Miten valinnat tehdään?

1. ESIKARSINTA

Raati tutustuu kaikkiin hakemuksiin ensin nimettöminä. Vasta ensikäsityksen muodostettuaan raati saa tietoonsa myös hakijoiden nimet ja muut hakemusmateriaalit.

Esikarsintaraati valitsee kaikki parhaiten ohjelman tarkoituksen täyttävät hakijat ja hakemukset jatkamaan valintaprosessin viimeiseen vaiheeseen.

Esikarsinnan suorittavassa raadissa on UNOn dramaturgi ja suunnittelutyöryhmän jäseniä sekä UNOn ulkopuolinen asiantuntija (1 hlö). Raatien asiantuntijoiden nimet julkaistaan hakuajan päätyttyä. UNOn johtaja toimii raadin sihteerinä.

Esikarsinnan tuloksista ei tiedoteta erikseen hakijoille.

2. VALINNAT

Raati tutustuu esikarsinnan läpäisseisiin hakemuksiin ensin nimettöminä. Vasta ensikäsityksen muodostettuaan raati saa tietoonsa myös hakijoiden nimet ja muut hakemusmateriaalit. Raati valitsee ohjelmaan enintään 4 kirjailijaa.

Valinnoista vastaava raati: Valintapäätökset tekee UNOn ulkopuolisten asiantuntijoiden (2 hlö) muodostama raati. UNOn dramaturgi on läsnä päätöskokouksessa. UNOn johtaja toimii raadin sihteerinä.

Valintapäätökset perustuvat aina kokonaisarvioon hakemuksista saaduista tiedoista, ja hakijoita arvioidaan myös suhteessa toisiinsa. Valinnoista sekä päätöksiin vaikuttaneista yleisistä periaatteista tiedotetaan kaikille hakijoille sähköpostitse mahdollisimman pian päätöskokouksen jälkeen.

Päätöksiä ei perustella hakijakohtaisesti.

Valintapäätöksistä tiedotetaan kaikille hakijoille sähköpostitse päätöskokouksen jälkeen. Tämän jälkeen tieto ohjelmaan valituista kirjailijoista julkistetaan UNOn netti- ja Facebook-sivuilla ja tiedotteella.

Miten ohjelmaan haetaan?

HAKUMATERIAALIT

UNOn kirjailijaohjelmaan 2020–2021 haetaan laatimalla ja toimittamalla seuraavat materiaalit erillisinä liitteinä:

1. Perustiedot hakijasta ja lyhyt kirjailijaesittely
2. Ansioluettelo
3. Työnäyte (valmis, aiemmin kirjoitettu oma näytelmä)
4. Hakemus (tietoa hakijan motivaatiosta, tavoitteista, ohjelmassa kehiteltävästä teoksesta ja työn raameista)

Tarkemmat ohjeet em. laatimiseksi löytyvät seuraavalta palstalta.

HAKEMUKSEN LÄHETTÄMINEN

Hakemukset tulee lähettää haku aikana xx.–xx.x. klo xx mennessä.

Sähköpostitse osoitteeseen xxx

- Otsikoi sähköposti ”UNO 2020-2021: oma nimi”
- Hakemustasi koskevat lisätiedot / muut kysymykset voit laittaa viestikenttään. Vastamme kysymyksiin mahdollisimman pian.

Toimita hakumateriaalit sähköpostin liitteinä

- PDF-tiedostoina
- Liitteitä tulee olla yhteensä 4 kpl (älä yhdistä sisältöjä)
- Varmista, että nimesi on näkyvässä jokaisessa tiedostossa (joko tiedoston nimessä tai tiedoston sisällössä).

Hakemuksen vastaanottaminen / vahvistaminen

- Hakemukset vahvistetaan saapuneiksi pääsääntöisesti 1–2 arkipäivän kuluessa. Jos et tänä aikana saa vahvistusta viestiisi, ota yhteyttä UNOon.

OHJEET HAKEMUKSEN LAATIMISEEN

(4 liitettä)

1. Perustiedot ja esittely

- Nimi, syntymävuosi
- Postiosoite, sähköposti, puhelinnumero
- Kirjailijaesittely:
Lyhyt vapaamuotoinen kuvaus itsestä kirjailijana: omasta aiemmasta kokemuksesta, tärkeimmistä taiteellisista töistä ja ajattelusta (mikä kiinnostaa yleisesti / juuri nyt jne.)

2. Ansioluettelo

- Ensisijaisesti taiteen alaan liittyvä koulutus ja kokemus, muita tietoja voi kertoa halutessaan
- CV:n tulee sisältää lisätiedot omista näytelmistä:
 - » esitettyjen näytelmien tuotantotiedot (tuottanut teatteri, ohjaaja, ensi-illan vuosi)
 - » lisätiedot teatterista / ohjaajasta / työryhmästä, jos tuottava taho ei ole ollut ammattiteatteri
 - » mikäli näytelmä on kirjoitettu yhdessä työparin / työryhmän kanssa, kuvaus omasta roolista teoksen valmistamisessa

3. Työnäyte

- Yksi (1) aiemmin kirjoitettu oma näytelmä (jo jossain tuotettu tai vielä esittämätön)

4. Hakemus

- Laadi ytimekäs hakemus, jossa annat vapaasti jäsenetyssä muodossa tietoa vähintään mainituista seikoista
- Pituus enintään 3 sivua.

Motivaatiosta ja omista tavoitteista:

- Miksi haluat mukaan UNOn kirjailijaohjelmaan, miksi juuri nyt (2020–2021)?
- Miten hahmotat omaa ammatillista vaihettasi näytelmäkirjailijana? Miten suhteutat itseäsi kirjailijana ja/ tai aiempaa tuotantoasi laajempaan näytelmäkirjallisuuden kontekstiin?
- Mitkä ovat tavoitteesi UNOon osallistumiselle taiteellisen ja ammatillisen kehittymisen näkökulmasta? Millä tavalla aiot haastaa itseäsi, mitä itsellesi uutta haluat kokeilla / tutkia ohjelman avulla? Miten juuri UNOn tuki / olosuhteet voisivat mahdollistaa tämän sinulle?
- Tiedot mahdollisista UNOssa työskentelyyn / toimintaan osallistumiseen vaikuttavista reunaehdoista tai rajoitteista.

Kehiteltävästä teoksesta ja työn raameista:

- Tietoa työn lähtökohdista, teoksesta / ideasta, joita haluat työstää ohjelmassa
- Mihin työvaiheeseen/-vaiheisiin ohjelmassa työskentely sijoittuu (esim. idean kehittelyyn, versioiden kirjoittamiseen, työn viimeistelyyn) ja alustava arvio työn valmistumisajankohdasta
- Alustava suunnitelma omasta työskentelystä kirjailijaohjelman ajalle (työn eteneminen)
- Alustava ehdotus henkilöstä (tai vaihtoehdoista), jonka haluaa toimivan omana dramaturgina / työtä tukevana asiantuntijana sekä perustelut.

- Mahdolliset alustavat toiveet tekstin kehittelyyn liittyvästä tuesta ohjelman aikana (esim. tekstin ääneen luku, näyttämö- tai muu kehittelytyöpaja, demo/lukudraama yleisölle tms.)
- Selvitys näytelmän kirjoitustyön muusta rahoitustilanteesta
- Tiedot ohjelmassa kehiteltävää tekstiä koskevista / kirjoitustyötä raamittavista jo sovituista yhteistyökuvioista. UNO tiedustelee tarvittaessa lisätietoja hakijalta hakuprosessin aikana.

YHTEYSTIEDOT

UNOn johtaja

Saara Rautavuoma
Teatteri 2.0:n toiminnanjohtaja
saara(at)teatterikaksipistenolla.fi

UNOn dramaturgit

Elina Snicker
Näytelmäkirjailija & dramaturgi
elinasnicker(at)gmail.com

Paula Salminen
Näytelmäkirjailija & dramaturgi
paula.salmi(at)gmail.com

UNOn asiantuntijat (kehittelytyöpajat)

Moniääninen keskustelu ja ryhmäpalaute:

Taija Helminen
Näytelmäkirjailija & dramaturgi
tchelminen(at)gmail.com

Näyttämötestailu & lukudraamapaja:
Saana Lavaste
Ohjaajantaiteen professori (TeaK), ohjaaja
saana.lavaste(at)uniarts.fi

Lisätietoa UNOsta

Uuden näytelmän ohjelman sivut
(*avoinna syksyyn 2022*)

Teatteri 2.0:n sivut

Teatterin tiedotuskeskus TINFOn sivut
(*Tietoa ohjelmasta & UNOn julkaisut*)

UNO-JULKAISUT

UNO-EXIT-sarja

UNO-EXIT I – Näytelmät ja kirjailijat
UNO-EXIT II – Näytelmien kehittäminen ja kirjailijantyön tukeminen

*Osat UNO-EXIT III, IV & V
julkaistaan kevään 2022 aikana*

UNO Loppujulkaisu

Ilmestyy toukokuussa 2022

UNO Podcastit

Asiantuntijapuhetta mm. näytelmäkirjallisuudesta, kirjailijantyöstä sekä kirjailijan ja dramaturgin yhteistyöstä.

Podcastit Soundcloudissa